

Mit kaptam az iskolámtól?

Farkas Magda • Az én iskolám — a mi iskolánk

Az iskolafalak eszmélésem óta az otthon biztonságát is jelentették, az iskola és a szolgálati lakások egységében, összetartozásában. Mögöttem négy elemi osztállyal édesanyám volt tanárára bízott, s így fogadott bentlakó növendékévé az elkövetkező nyolc esztendőre a székelyudvarhelyi tanítónőképző.

Nemzedékemnek is tapasztalata, hogy a haladással szövetkező idő a továbblépés útján hiteles értékrendet teremt. A valóság és az emlékek szövevényében azoknak is kijelöli méltó helyét, akik a nagy társadalmi mozgás sodrásába kerültek. Az egymást követő történelmi szinteken megmaradó, szakmát alapozó iskolámtól — beérett ítélőképességgel is elmondhatom — minden korszakában időállót kaptam. Fennállásának 300. évfordulóján tanultam meg, hogy nem sajátíthatom ki, hogy nemcsak „az én iskolám”, hanem a magas életkorú előttünk járók, a kortárs vendiákok és az utánunk seregülő alsósok között „a mi iskolánkként” egybefogó kapcsolatot. És bár féltékenyen ragaszkodom az én iskolámnak mondhatóhoz, tudom, úgy valós és úgy igaz, hogy a mi iskolánk, hiszen, ha begyűjti volt tanítványait, vagy ha az ország bármely pontján találkozunk, mindig sajátos rokonságot vallunk.

Iskolánk nem „nevelgetett”: társadalmi igénnyel méretezett közös munkában jelölte ki az önálló feladatokat. Mindig társakkal, sokadmagunkkal együtt bízott meg — gyakran az iskola keretein is túlnövő — tennivalókkal. Cselekvően kellett jelen lenni a tájban és a táj társadalmi valóságában. Tanáraink pontosan tudták azt, hogy mi a tanulmányi évek végéig, a művelődés és a népművelés gyakorló iskolájának az életet tekintették.

Jellegeből adódóan, iskolánk mindenekelőtt megtanított megállni és helytállni a gyerekek előtt. Minden bizonnyal ebben a felelősségteljes tiszteletben gyökerezdik az is, hogy a későbbiekben, a lélektan területén kibontakozó tudományos kutatómunkámban sem szorítható háttérbe a gyermeket, a fiatalt, az önmagát vagy közösségét kereső embert sem a nagy téma, sem az éppen divatos módszerek vagy a lelki jelenségek matematikai-statisztikai megközelítése.

A tanítóképző mindennapjait summázó események rendszerint hatottak az iskolaváros közvéleményére is. Így a székelykeresztúri társiskolával karöltve megvalósított, mintatanításokkal egybekötött tapasztalatszerések a tanítás és tanulás módszertani újdonságait, soron levő elméleteit vitték a szélesen értelmezett szakvélemény elé.

Máig emlékeztetek a távolról sem kisvárosi igényű közönség nyilvánossága előtt is helytálló műsoros esték, az olyanok, mint a képző és kollégium hatalmas vegyes karának id. Balogh Ferenc hegedűművész vezényelte előadásai. Sokrétű kapcsolatunk a szentkeresztbányai munkásifjúsággal keltette életre a közös József Attila-estet. Nagyvakációs feladatként a lövetei-szentkeresztbányai bányászok, vasöntők gyermekeinek nyaraltatásáról gondoskodtunk Homoródfürdön. A táborokban biztosítottuk az irányító-szervező és a tartalmi munkát, legjobb tudásunk szerint, a kezdeményezés és a kivitelezés teljes jogaival.

A kollégium és a műszaki középiskola diákjaival közösen falumunkáztunk. A környező falvakba: Farkaslakára, Szentlélekre, Méréfalvára, Zetelakára, Hodgyába és még sokfelé vittük műsorunkat, ismerkedő szándékunkat. A valóság és a jövő felé fordulás a hagyományápolás megkapó pillanataival vált teljessé. Az iskola fenntartóinak, elöljáróinak, a korábbi századokban a tudásvágyat alapítványokkal serkentők emlékhelyeinek gondozása egybefonódott az őszi-tavaszi tájjárásokkal.

A sajtóval való első kapcsolatot is tanár- és szerkesztőegyeniségeknek köszönhetem. A minden új tudását és a belső iskolai élményeket másokkal is megosztó szándék vezette sokunk tollát, azokét, akik a sajtó biztosította nyilvánossággal járó, soha véget nem érő számadásban élünk. A *Nevelők Nevelése* — megyei lapunk, a *Szabadság* nevelésügyi melléklete — a maga idején egyedülálló megvalósítás volt. Új eszméket valló és hirdető tanáraink munkája vonta meg e kiadvány elméleti

és gyakorlati körvonalait. A befejezett iskolai nap után, az írógép búvkörében kaptuk az első leckét abból is, hogy terjengős, dolgozatnyi élményzuhatagot hogyan lehet sajtóanyaggá lényegíteni, újságcikké sűríteni. A *Nevelők Nevelése* biztosította sokunk számára az első nyomtatott szót, köztünk az írást azóta mestermunkává nemesítő Szabó Gyulának és Kányádi Sándornak is. Ezzel a korai tapasztalattal jutottunk el az egykori *Ifjúmunkáshoz* és az induló *Pionírújsághoz*, az akkori szerkesztők és diákok sokrétű együttműködése révén.

Mi mindent kaptam iskolánktól korszakváltások határán? A kilátástalanságban családunknak két generáció rendjén nyújtott tanulási lehetőséget. Jómagamnak, a háború utáni nehéz években a tanügyi reformig, a könyvtárosi munka ellenében tandíjmentességet (s milyen kultúraalapozás volt a harmincezernyi, ma dokumentációs könyvtár mindenésének lenni!). Később lehetőséget arra, hogy a KISZ megyei bizottsága pionirosztályának egész hatókörében dolgozzunk, szervezzük az első pionirosztagokat, -egységeket, majd szakmai eredményeim alapján az ösztönzést a továbbtanulásra mint elodázhatatlan feladatot.

Sok nagyszerű nevelőnktől: mintatanító-tanár-hivatásos ifjúsági vezetőtől kaptam/kaptunk tudást, világnézetet, magatartási mintát. Az élet minden vonatkozását átszövő hatással — a katedrán alapképesítésének megfelelően lélektant és matematikát lenyűgözően tanító — igazgató-tanárunk, Váróné dr. Tomori Viola volt, az iskola és a népes család szervezésének kiváló egyénisége.

A közösen végzett jó munka, a társkeresés minden jó ügy szolgálatára — érvényes elv maradt, mindennapos köszöntőjeként a mi iskolánknak, az én iskolámnak.

VÁLI JÓZSEF

AJÁNLÁSOK

A szó

Zs. M.-nek

Kőfal a hullámverésben
Ormán a szó
Szelid vegetációja

Járd be
A páratlan tájat —
Talán egy vers gondja Vándor
A tétlen érzelmesség
Hervadt palástját
Hullasd a homokba

Itt nincs látszat vagy nagyság
Az élet alapja
A kétely Ami keveset tudunk
Kimondhatja már
Igen és nem
Szó csendárnyéka
Egy könny Egy mosoly

Télvíz felé

Sz. B.-nek

Ezek a zajtalan finom fogaskerekek

Vagy beláthatatlan térségek távoli
Sóhajának isten lábnyomát
Sem ismerő meteoritjai
Vagy havas messziségből
Befutó vert-kopott szerelvények
Egy kongó állomásra — —
Vagy a pengő kristályok a kőzetek
Tikkadt ereinek elszivárgott indulatai —
Ujjlenyomatok híján
Aligha azonosíthatók
(És különben is mi mindig
A halál virágának szirmait
Bontjuk ki vitorlának
Télvíz felé hajózáva
Mely éppen tavaszba fáradt — —)